

Prawo państwa członkowskiego - Chorwacja

Uwaga: niedawno wprowadzono na tej stronie zmiany w oryginalnej wersji językowej [hr](#). Strona w wybranej przez Ciebie wersji językowej jest obecnie tłumaczona przez nasze służby tłumaczeniowe.

Konstytucja Republiki Chorwacji

[Konstytucja Republiki Chorwacji](#)

Przyjmując konstytucję Republiki Chorwacji z dnia 22 grudnia 1990 r. (zwaną dalej „konstytucją z 1990 r.”), Chorwacja ustanowiła nowy porządek konstytucyjny. Nowa konstytucja określa skład Trybunału Konstytucyjnego Republiki Chorwacji (zwanego dalej „Trybunałem Konstytucyjnym”) oraz charakter i zakres jego kompetencji.

Na mocy konstytucji z 1990 r.:

- w skład Trybunału Konstytucyjnego wchodzi 11 sędziów wybieranych na ośmioletnią kadencję przez Izbę Reprezentantów (*Zastupnički dom*) na wniosek Izby Okręgów (*Županijski dom*) parlamentu Republiki Chorwacji spośród wybitnych ekspertów w dziedzinie prawa, w szczególności sędziów, prokuratorów, adwokatów i profesorów prawa;
- Trybunał Konstytucyjny wybiera Prezesa Trybunału na czteroletnią kadencję; sędziowie Trybunału Konstytucyjnego nie mogą pełnić żadnych innych funkcji publicznych ani zawodowych;
- sędziom Trybunału Konstytucyjnego przysługuje taki sam immunitet jak członkom parlamentu Chorwacji;
- sędzia Trybunału Konstytucyjnego może zostać złożony z urzędu, na który został wybrany, przed upływem kadencji, jeżeli zrzecze się pełnienia stanowiska sędziego Trybunału Konstytucyjnego, zostanie skazany na karę pozbawienia wolności lub jeżeli sam Trybunał Konstytucyjny uzna go za trwale niezdolnego do sprawowania urzędu.

Zgodnie z konstytucją z 1990 r. Trybunał Konstytucyjny w zakresie swoich podstawowych kompetencji:

- orzeka w sprawie zgodności ustaw z konstytucją i uchyła ustawy, które uzna za niekonstytucyjne;
- orzeka w sprawie zgodności innych przepisów prawa z konstytucją i ustawami oraz uchyła wszelkie inne przepisy prawa, które uzna za niekonstytucyjne lub niezgodne z prawem;
- stoi na straży konstytucyjnych wolności i praw człowieka i obywatela w postępowaniach wszczynanych w następstwie wniesienia skargi konstytucyjnej;
- rozstrzyga spory kompetencyjne między organami władzy ustawodawczej, wykonawczej i sędziowskiej;
- nadzoruje zgodność z konstytucją programów i działalności partii politycznych i może zakazać im prowadzenia działalności, jeżeli ich program lub działalność stanowi poważne ryzyko dla demokratycznego porządku konstytucyjnego, niepodległości, jedności lub integralności terytorialnej Republiki Chorwacji;
- stoi na straży konstytucyjności i legalności wyborów i referendum oraz rozstrzyga spory wyborcze, które nie podlegają właściwości sądów;
- na wniosek rządu Republiki Chorwacji orzeka, czy Prezydent Republiki Chorwacji jest trwale niezdolny do sprawowania urzędu; jeżeli tak się stanie, obowiązki Prezydenta tymczasowo przejmuje Przewodniczący parlamentu Chorwacji;
- na wniosek Izby Reprezentantów parlamentu Chorwacji poparty większością dwóch trzecich głosów wszystkich członków Izby orzeka w sprawie usunięcia Prezydenta Republiki Chorwacji z urzędu większością dwóch trzecich głosów wszystkich sędziów zasiadających w Trybunale. Jeżeli Trybunał Konstytucyjny orzeknie o usunięciu Prezydenta Republiki Chorwacji z urzędu, Prezydent zostaje złożony z urzędu na mocy konstytucji.

W konstytucji z 1990 r. przewidziano możliwość przyjęcia ustawy konstytucyjnej regulującej warunki wyboru sędziów Trybunału Konstytucyjnego oraz zakończenia i wygaśnięcia ich mandatu, warunki i terminy wszczęcia postępowania dotyczącego kontroli

zgodności z konstytucją i legalności przepisów, procedury i skutki prawne orzeczeń Trybunału, ochronę wolności konstytucyjnych i praw człowieka i obywatela oraz inne kwestie mające znaczenie dla wykonywania zadań i pracy Trybunału Konstytucyjnego. Ustawę tę przyjmuje się zgodnie z procedurą stosowaną w przypadku nowelizacji konstytucji.

Od 1990 r. w porządku konstytucyjnym Republiki Chorwacji nie pojawiła się konieczność przyjęcia żadnej ustawy w trybie przewidzianym dla samej konstytucji, z wyjątkiem ustawy konstytucyjnej o Trybunale Konstytucyjnym Republiki Chorwacji. Stanowi to wyraźne potwierdzenie znaczenia i roli kontroli zgodności z konstytucją w porządku prawnym Republiki Chorwacji.

Na mocy konstytucji z 1990 r. w marcu 1991 r. parlament Chorwacji przyjął pierwszą ustawę konstytucyjną o Trybunale Konstytucyjnym Republiki Chorwacji (zwaną dalej „ustawą konstytucyjną z 1991 r.”), w której doprecyzowano kompetencje Trybunału Konstytucyjnego określone w konstytucji z 1990 r.

Pierwszej nowelizacji konstytucji z 1990 r. dokonano pod koniec 1997 r. w drodze przyjęcia ustawy konstytucyjnej zmieniającej konstytucję Republiki Chorwacji. W następstwie jej przyjęcia nie zostały zmienione żadne przepisy konstytucji z 1990 r. regulujące kompetencje Trybunału Konstytucyjnego. We wrześniu 1999 r. parlament przyjął nową ustawę konstytucyjną o Trybunale Konstytucyjnym Republiki Chorwacji (zwaną dalej „ustawą konstytucyjną z 1999 r.”).

Drugiej nowelizacji konstytucji dokonano pod koniec 2000 r. w drodze przyjęcia zmian do konstytucji Republiki Chorwacji. W tej nowelizacji konstytucji znacznie rozszerzono kompetencje Trybunału Konstytucyjnego oraz zwiększono liczbę sędziów z pierwotnych 11 do ogółem 13. Poza kompetencjami określonymi już w konstytucji z 1990 r. Trybunał uzyskał również następujące kompetencje:

- przeprowadzanie przeglądu zgodności z konstytucją ustaw oraz legalności i konstytucyjności innych przepisów, które utraciły już moc, pod warunkiem że nie upłynął więcej niż jeden rok od momentu utraty mocy przez te przepisy do dnia wniesienia skargi o wszczęcie postępowania;
- zapewnianie konstytucyjności i legalności przepisów oraz informowanie Izby Reprezentantów parlamentu Chorwacji o wszelkich zaobserwowanych przypadkach ich niekonstytucyjności i nielegalności;
- w przypadku stwierdzenia, że właściwy organ nie przyjął przepisów wykonawczych do celów wykonania przepisów konstytucji, ustaw i innych rozporządzeń pomimo spoczywającego na nim obowiązku, Trybunał Konstytucyjny powiadamia o tym rząd Republiki Chorwacji, a w przypadku gdy organem zobowiązanym do przyjęcia przepisów był rząd, wówczas informuje o tym Izbę Reprezentantów parlamentu Chorwacji;
- wydawanie – na wniosek rządu Republiki Chorwacji – decyzji, na mocy której funkcję Prezydenta Republiki Chorwacji tymczasowo pełni Przewodniczący parlamentu Chorwacji, jeżeli Prezydent Republiki Chorwacji nie może sprawować swoich obowiązków przez dłuższy okres z powodu choroby lub niepełnosprawności, zwłaszcza jeżeli nie jest w stanie przekazać swoich obowiązków tymczasowemu zastępcy;
- udzielanie uprzedniej zgody na tymczasowe aresztowanie Prezydenta Republiki Chorwacji lub wszczęcie przeciwko niemu postępowania karnego;
- rozpoznawanie odwołań od uchwał Krajowej Rady Sądownictwa w sprawie złożenia sędziego z urzędu oraz rozpoznawanie odwołań od uchwał Krajowej Rady Sądownictwa w sprawie odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziego w obu przypadkach w terminie 30 dni od daty wniesienia odwołania (rozstrzygnięcie to wyklucza prawo do skargi konstytucyjnej).

Trzeciej nowelizacji konstytucji z 1990 r. dokonano na początku 2001 r. Trzecia nowelizacja konstytucji nie zmieniła przepisów konstytucyjnych z 2000 r., które znacznie rozszerzyły uprawnienia Trybunału Konstytucyjnego w porównaniu z przepisami konstytucji z 1990 r. Jediną zmianą był dostosowanie terminologii stosowanej w części konstytucji dotyczącej Trybunału Konstytucyjnego do terminologii stosowanej w Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności. Ponadto z istniejących przepisów konstytucji dotyczących Trybunału Konstytucyjnego usunięto wszystkie odniesienia do Izby Reprezentantów i Izby Okręgów parlamentu Chorwacji, ponieważ nowelizacja konstytucji z 2001 r. obejmowała przekształcenie krajowego parlamentu w parlament jednoizbowy (zniesiono Izbę Okręgów, a przepisy dotyczące Izby Reprezentantów zostały zastąpione przepisami odnoszącymi się do parlamentu Chorwacji).

W marcu 2002 r. przyjęto ustawę konstytucyjną zmieniającą ustawę konstytucyjną o Trybunale Konstytucyjnym Republiki Chorwacji, dostosowując tekst ustawy konstytucyjnej z 1999 r. do rozszerzonego zakresu kompetencji Trybunału Konstytucyjnego, wynikającego z nowelizacji konstytucji z 2000 r. Ustawa ta w dalszym ciągu pozostaje w mocy.

Instrument kontroli konstytucyjności został wprowadzony w Republice Chorwacji w 1963 r., a Trybunał Konstytucyjny rozpoczął działalność w 1964 r.

Historycznie w Republice Chorwacji można wyróżnić dwa okresy funkcjonowania tego mechanizmu:

kontrola zgodności z konstytucją w byłej Socjalistycznej Republice Chorwacji w latach 1963–1990 – okres, w którym Chorwacja była jednym z sześciu podmiotów federalnych (republik) składających się na byłą Socjalistyczną Federacyjną Republikę Jugosławii (zwaną dalej „byłą SFRJ”);

kontrola zgodności z konstytucją w Republice Chorwacji od 1990 r. do dzisiaj – okres po uzyskaniu przez Republikę Chorwacji autonomii i niepodległości.

Najistotniejsze przepisy prawa karnego

Prawo karne:

kodeks karny

kodeks postępowania karnego

kodeks wykroczeń

ustawa o sądach dla nieletnich

ustawa o ochronie osób cierpiących na zaburzenia psychiczne

ustawa o nieprzedawnianiu czynów przestępnych popełnionych przez spekulantów wojennych oraz przestępstw popełnianych w okresie transformacji gospodarczej i prywatyzacji

ustawa o kompensacie dla ofiar przestępstw

ustawa o odpowiedzialności karnej osób prawnych

ustawa o amnestii

ustawa o konfiskacie (przepadku) dochodów pochodzących z przestępstw i wykroczeń

ustawa o skutkach prawnych wyroków, rejestrze karnym i reintegracji

ustawa o poddaniu sprawcy próbie

Najistotniejsze przepisy prawa cywilnego, gospodarczego i administracyjnego

Prawo cywilne:

ustawa o egzekucji

ustawa o arbitrażu

ustawa o nieodpłatnej pomocy prawnej

ustawa o walidacji

ustawa o postępowaniu pojednawczym

ustawa o dziedziczeniu

kodeks zobowiązań

kodeks postępowania cywilnego

ustawa o prawie własności i innych prawach rzeczowych

ustawa o najmie i sprzedaży lokali użytkowych

ustawa o rejestrze nieruchomości

ustawa o odpowiedzialności Republiki Chorwacji za szkody wyrządzone w byłej Socjalistycznej Federacyjnej Republice Jugosławii (SFRJ), za które odpowiedzialność ponosiła była SFRJ

ustawa o odpowiedzialności Republiki Chorwacji za szkody wyrządzone przez członków chorwackich sił zbrojnych i sił porządkowych w trakcie wojny o niepodległość Chorwacji

ustawa o odpowiedzialności za szkody wyrządzone w wyniku aktów terrorystycznych i demonstracji publicznych

ustawa o zakazie przenoszenia prawa do rozporządzania niektórymi nieruchomościami publicznymi oraz prawa do korzystania z takich nieruchomości na innych użytkowników lub przekazywania prawa własności do takich nieruchomości osobom fizycznym i prawnym

ustawa o zakazie posiadania przez niektóre osoby prawne prawa do rozporządzania składnikami majątku i nabywania składników majątku w Republice Chorwacji

ustawa o rozwiązywaniu spraw dotyczących kolizji przepisów chorwackich z przepisami państw trzecich w określonych stosunkach

Prawo handlowe:

ustawa o upadłości

ustawa o spółkach handlowych

ustawa o rejestrze sądowym

ustawa wprowadzająca spółkę europejską (SE) i europejskie ugrupowanie interesów gospodarczych (EUIG)

Prawo administracyjne:

ustawa o wywłaszczeniu

ustawa o wywłaszczeniu i ustalaniu wysokości odszkodowań

ustawa o sporach podlegających właściwości organów administracyjnych

ustawa o odszkodowaniach za mienie skonfiskowane w trakcie rządów Związku Komunistów Jugosławii

ustawa o przepisach i umowach międzynarodowych związanych ze stosowaniem ustawy o odszkodowaniach za mienie skonfiskowane w trakcie rządów Związku Komunistów Jugosławii

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Ostatnia aktualizacja: 22/08/2016